Total No. of Printed Pages : 45 **Seat No. :** | | | | | | | |

154(GHE)

(MARCH, 2022)

Time : 3 Hours] *[Maximum Marks : 100*

સૂચનાઓ :

1. આ પ્રશ્નપત્રમાં કુલ 6 વિભાગ અને 48 પ્રશ્નો છે.
2. પ્રશ્નની સૂચના અનુસાર જવાબ લખો.
3. પ્રશ્નની સામે લખેલ અંક ગુણ દર્શાવે છે.
4. ફૂટપટ્ટી તેમજ પેન્સિલનો ઉપયોગ જરૂરી છે.
5. ગણના માટે સાદા કેલ્ક્યુલેટરનો ઉપયોગ કરી શકાશે.
6. નવો વિભાગ નવા પાના પર લખવો.

વિભાગ – A

- **નીચે આપેલા 1 થી 20 હેતુલક્ષી પ્રકારના પ્રશ્નો છે. આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ શોધી તેના જવાબ લખો. દરેક પ્રશ્નનો 1 ગુણ છે :** **[20]**

1. A, B અને Cની મૂડીનું પ્રમાણ 3 : 2 : 1 હોય અને વર્ષનો વહેંચણીપાત્ર નફો ₹ 66,000 હોય તો Cને કેટલો નફો મળે ?

   (A) ₹ 11,000 (B) ₹ 22,000

   (C) ₹ 33,000 (D) ₹ 66,000

2. નફા-નુકસાન ફાળવણી ખાતાંની ઉધારબાકી એટલે........

   (A) કાચો નફો

   (B) કાચી ખોટ

   (C) વહેંચણીપાત્ર નફો

   (D) વહેંચણીપાત્ર ખોટ

3. પાઘડી એ __________ નું નાણાકીય મૂલ્ય છે.

(A) રોકાણો

(B) ધંધાકીય એકમની પ્રતિષ્ઠા

(C) કાયમી મિલકતો

(D) હરીફાઈ

4. પાઘડી એ કયા પ્રકારની મિલકત છે ?

(A) દૃશ્ય મિલકત

(B) અદૃશ્ય મિલકત

(C) ચાલુ મિલકત

(D) અવાસ્તવિક મિલકત

5. ભાગીદારી પેઢીના પુનર્ગઠન વખતે પાકા સરવૈયામાં દર્શાવેલ પ્રોવિડન્ટ ફંડ કયાં દર્શાવવામાં આવે છે ?

(A) પુનઃમૂલ્યાંકન ખાતામાં જમા બાજુ

(B) પુનઃમૂલ્યાંકન બાદના પાકા સરવૈયામાં મૂડી-દેવા બાજુ

(C) ભાગીદારોના મૂડી ખાતામાં જમા બાજુ

(D) ભાગીદારોના મૂડી ખાતામાં ઉધાર બાજુ

6. પુનઃમૂલ્યાંકન ખાતાને ________ તરીકે ઓળખવામાં આવે છે.

(A) મૂડી અનામત ખાતાં

(B) નફા-નુકસાન ફાળવણી ખાતાં

(C) નફા-નુકસાન હવાલા ખાતાં

(D) નફા-નુકસાન ખાતાં

7. સ્વ-મૂલ્યાંકન દ્વારા આંકવામાં આવેલ પાઘડી કયા હિસાબી ધોરણ અનુસાર ચોપડે દર્શાવી શકાય નહિ ?

(A) હિસાબી ધોરણ 25

(B) હિસાબી ધોરણ 26

(C) હિસાબી ધોરણ 27

(D) હિસાબી ધોરણ 16

8. નવો ભાગીદાર તેના ભાગની પાઘડીની રકમ રોકડમાં લાવે ત્યારે ________ ખાતું જમા કરવામાં આવે છે.

(A) રોકડ

(B) પાઘડીનાં પ્રિમિયમ

(C) પાઘડી

(D) તેનું મૂડી ખાતું

9. જ્યારે ફક્ત નફા-નુકસાનનું જૂનું પ્રમાણ જ આપેલ હોય ત્યારે બાકીનાં ભાગીદારોનું લાભનું પ્રમાણ = ________.

(A) 1 : 1

(B) જૂનું પ્રમાણ

(C) મૂડીનું પ્રમાણ

(D) શોધી શકાય નહિ

10. પેઢીનાં વિસર્જન સમયે પાકા સરવૈયામાં દેવાદારો ₹ 24,500 અને ઘાલખાધ અનામત ₹ 4,500 હોય તો માલ-મિલકત નિકાલ ખાતે જમા બાજુએ કઈ રકમ લખશો ?

(A) ₹ 24,500

(B) ₹ 4,500

(C) ₹ 22,000

(D) ₹ 27,000

11. ભાગીદારી પેઢીનું વિસર્જન કેટલી રીતે થઈ શકે ?

(A) એક

(B) ત્રણ

(C) બે

(D) ચાર

12. જો જાહેર ભરણામાં અરજી વખતે બહાર પાડેલ શેર કરતાં ________ ઓછા શેરની અરજીઓ આવે તો શેરનું ભરણું રદ કરવામાં આવે છે.

(A) 50% થી (B) 75% થી

(C) 90% થી (D) 100% થી

13. નીચેનામાંથી કઈ મૂડી કંપનીનાં પાકા સરવૈયામાં 'શેર મૂડી'ના શીર્ષક હેઠળ દર્શાવવામાં આવતી નથી ?

(A) સત્તાવાર મૂડી

(B) બહાર પાડેલી મૂડી

(C) અનામત મૂડી

(D) ભરાયેલી મૂડી

14. ડિબેન્ચર પરત પ્રિમિયમ ખાતું કયા પ્રકારનું ખાતું છે ?

(A) વ્યક્તિ ખાતું

(B) માલ મિલકત ખાતું

(C) ઉપજ-ખર્ચ ખાતું

(D) ઉપરનામાંથી કોઈ નહિ

15. મિલકતોના ઉપયોગ અંગેની માહિતી ________ નું વિશ્લેષણ આપે છે.

(A) નફાકારકતા (B) તરલતા

(C) સદ્ધરતા (D) કાર્યક્ષમતા

16. નીચેનામાંથી કયું વિશ્લેષણ પક્ષકારો આધારિત વર્ગીકરણ દર્શાવે છે ?

(A) બાહ્ય વિશ્લેષણ

(B) આડું વિશ્લેષણ

(C) ટૂંકાગાળાનું વિશ્લેષણ

(D) ઊભું વિશ્લેષણ

17. ચાલુ મિલકતોમાંથી કઈ મિલકત બાદ કરવાથી પ્રવાહી મિલકતો મળે છે ?

(A) સ્ટોક

(B) રોકડ અને બેંક સિલક

(C) દેવાદારો

(D) લેણી હૂંડીઓ

18. નીચેનામાં કોનો સમાવેશ કામગીરી ખર્ચામાં થતો નથી ?

(A) મિલકત વેચાણનું નુકસાન

(B) આગથી થયેલ નુકસાન

(C) ચૂકવેલ વ્યાજ

(D) ઉપરનાં બધા

19. રોકડ સમકક્ષની ________.

(A) ઉચ્ચ પ્રવાહીતા હોય છે.

(B) ઉચ્ચ સદ્ધરતા હોય છે.

(C) ઉચ્ચ નફાકારકતા હોય છે.

(D) ઉપરના બધા

20. નીચેનામાંથી કોનો નાણાકીય ખર્ચમાં સમાવેશ થાય છે ?

(A) કારખાનાના ખર્ચા

(B) વહીવટી ખર્ચા

(C) વેચાણના ખર્ચા

(D) વ્યાજનો ખર્ચ

વિભાગ – B

- **નીચેના 21 થી 30 પ્રશ્નોનાં ઉત્તર એક વાક્યમાં લખો. દરેકનો 1 ગુણ છે :** **[10]**

21. પાઘડી એટલે શું ?

22. ભાગીદારી પેઢીનું પુનર્ગઠન એટલે શું ?

23. નિવૃત્ત થતા ભાગીદારને ચૂકવવાની બાકી રકમ પર ભાગીદારી કરારમાં કોઈ ઉલ્લેખ ન હોય તો કેટલા ટકા વાર્ષિક વ્યાજ ચુકવવા પાત્ર છે ?

24. મરજિયાત વિસર્જન એટલે શું ?

25. પેઢીનાં વિસર્જન સમયે વિસર્જન ખર્ચ કોણે ભોગવવાનો હોય છે ?

26. જામીનગીરીના આધારે ડિબેન્ચરનાં પ્રકાર લખો.

27. ચાલુ ગુણોત્તરનો ઉદ્દેશ લખો.

28. ગુણોત્તર એટલે શું ?

29. રોકાણની પ્રવૃત્તિઓ એટલે શું ?

30. બેન્ક ઓવરડ્રાફ્ટમાં વધારો/ઘટાડો કઈ પ્રવૃત્તિમાં નોંધાય છે ?

વિભાગ – C

- **નીચેના પ્રશ્નોનાં માગ્યા મુજબ જવાબ આપો. દરેકના 3 ગુણ છે : (કોઈ પણ ચાર)** **[12]**

31. નીરવ, નમ્રતા અને નિશાદ 3 : 2 : 4નાં પ્રમાણમાં નફો-નુકસાન વહેંચી લેતાં ભાગીદારો છે. મેનેજરને તેનું કમિશન આપ્યા બાદ વધતા નફાના 10% કમિશન આપવાનું છે. નમ્રતાના ભાગે ₹ 30,000 નફો આવે છે. મેનેજરનાં કમિશનની ગણતરી કરો.

32. આકાશ, પ્રકાશ અને વિકાસ એક ભાગીદારી પેઢીના ભાગીદારો છે. તેઓનું નફા-નુકસાનની ફાળવણીનું પ્રમાણ 3 : 3 : 2નું છે. બધા જ ભાગીદારોએ તેમના નફા-નુકસાનની ફાળવણીનું પ્રમાણ બદલીને 1 : 1 : 1 કરવાનું નક્કી કર્યું. ભાગીદારોને મળેલ લાભની ગણતરી દર્શાવો.

33. ભાગીદારી પેઢીનું વિસર્જન કરવા અદાલત કેવા સંજોગોમાં હુકમ કરી શકે છે ?

34. નીચેના વ્યવહારોની પેઢીના વિસર્જનના સંજોગોમાં થતી આમનોંધ લખો :

(1) પેઢીનાં વિસર્જન સમયે પાઘડીની ચોપડે કિંમત ₹ 56,000 છે. તેની કોઈ રકમ ઉપજતી નથી.

(2) લેપટોપની કિંમત ₹ 35,000 છે. એક ભાગીદાર તેને ₹ 25,000માં લઈ જાય છે.

(3) આવકવેરાની જવાબદારી ₹ 30,000 ચૂકવવાની થઈ, જે ચોપડે નોંધેલ નથી જે ચુકવી આપી.

35. સાક્ષી લિમિટેડે તા. 1-6-2016નાં રોજ ₹ 200 નો એક એવા 8 ટકાના 10,000 ડિબેન્ચર 5 ટકાનાં પ્રિમિયમથી બહાર પાડ્યા, જે તા. 31-5-2021ના રોજ ડિબેન્ચર દીઠ ₹ 220ની કિંમતે પરત કર્યા. કંપનીનાં ચોપડે આમનોંધ લખો. (બાબત જે. વગર)

36. તા. 1-4-2016ના રોજ ગજાનંદ લિમિટેડે 12.5 ટકાના 12,000 કન્વર્ટિબલ ડિબેન્ચર, દરેક ₹ 400ના ભાવે બહાર પાડ્યા. ડિબેન્ચર બહાર પાડતી વખતે નક્કી કરેલ શરત મુજબ બધા જ ડિબેન્ચર 5 વર્ષ પછી ડિબેન્ચરની મૂળકિંમતનાં બદલામાં ₹ 10નો એક એવાં ઈક્વિટી શેર 50 ટકાના પ્રિમિયમથી આપવામાં આવશે. તા. 1-4-2021ના રોજ નક્કી કરેલ શરત મુજબ બધા જ ડિબેન્ચરનું ઈક્વિટી શેરમાં રૂપાંતર કરવામાં આવ્યું. કંપનીના ચોપડે જરૂરી આમનોંધ પસાર કરો. (બાબત જે. વગર)

વિભાગ – D

- **નીચેના પ્રશ્નોનાં માંગ્યા મુજબ જવાબ જરૂરી ગણતરી સાથે લખો. દરેકના 4 ગુણ છે : (કોઈ પણ ત્રણ)** **[12]**

37. નીચેની માહિતી પરથી રામ અને શ્યામની ભાગીદારી પેઢીની પાઘડીની કિંમત છેલ્લાં પાંચ વર્ષના ભારિત સરેરાશ નફાની ત્રણ વર્ષની ખરીદીના આધારે નક્કી કરો :

વર્ષ	નફો (₹)
2012-13	40,000
2013-14	60,000
2014-15	75,000
2015-16	90,000
2016-17	1,20,000

38. પન્ના અને રીટા એક ભાગીદારી પેઢીનાં ભાગીદારો છે. તેઓ પોતાનાં નફા-નુકસાનની વહેંચણીનું પ્રમાણ જે 3 : 2 હતું તે બદલીને 1 : 1 કરવા માંગે છે. તેથી ભાગીદારી પેઢીની પાઘડીનું મૂલ્યાંકન કરવાનું નક્કી કર્યું છે. ભાગીદારી પેઢીનાં નફા અંગેની તથા અન્ય માહિતીના આધારે ભાગીદારી પેઢીની પાઘડીની કિંમત અધિક નફાની ત્રણ વર્ષની ખરીદીના આધારે નક્કી કરો :

મિલકતો – ₹ 12,00,000

દેવાં – ₹ 4,00,000

અપેક્ષિત વળતર દર 10%.

ખરેખર નફો :

વર્ષ	નફો (₹)
2018-19	1,30,000
2019-20	1,10,000
2020-21	1,20,000

39. ગુજરાત લિમિટેડના તા. 31-3-2020 અને તા. 31-3-2021નાં રોજ પૂરા થતાં વર્ષના નફા-નુકસાનનાં પત્રકો નીચે પ્રમાણે આપવામાં આવેલા છે. તેના આધારે તુલનાત્મક નફા-નુકસાનનું પત્રક બનાવો :

તા. 31-3-2020 અને 31-3-2021ના રોજ પૂરા થતાં વર્ષના નફા-નુકસાનનાં પત્રકો :

વિગત	નોંધ નંબર	31-3-2021 (₹)	31-3-2020 (₹)
વેચાણની ઉપજો		16,00,000	14,00,000
અન્ય આવકો		3,00,000	2,50,000
ખર્ચાઓ		9,60,000	7,20,000

આવકવેરાનો દર 30% હતો.

40. 'બી' કંપની લિમિટેડની નીચે આપેલ વિગતોના આધારે દેવાદારોનો ઉથલો (ચલન દર) અને ઉઘરાણી મુદત દિવસોમાં ગણો. જો મુદત અઠવાડિયા કે મહિનામાં ગણીએ તો શું જવાબ આવે ? (દિવસ 360 ધારો)

વિગત	રકમ (₹)	વિગત	રકમ (₹)
કુલ વેચાણ	4,50,000	ઉધાર વેચાણ	3,65,000
શરૂઆતનાં દેવાદારો	70,000	આખરના દેવાદારો	50,000
શરૂઆતની લેણી હૂંડીઓ	20,000	આખરની લેણી હૂંડીઓ	6,000
લેણદારો શરૂઆતના	45,000	લેણદારો આખરના	48,000

41. શ્વેતા કંપની લિમિટેડના નીચે આપવામાં આવેલ વ્યવહારોનાં આધારે કામગીરીની પ્રવૃત્તિઓમાંથી ઉદ્ભવેલા રોકડ પ્રવાહની ગણતરી કરો :

વિગત	(₹)
આવકવેરા પહેલાનો નફો	1,32,000
પાઘડી માંડી વાળી	28,000
પેટન્ટના માંડી વાળ્યા	17,000
ઘસારો માંડી વાળ્યો	29,000
સામાન્ય અનામત ખાતે ફેરબદલ	23,000
વ્યાજ મળ્યું	12,000
ડિવિડન્ડ મળ્યું	9,000
વ્યાજના ચૂકવ્યા	11,000
ડિવિડન્ડના ચૂકવ્યા	25,000
રોકાણો વેચાણનો નફો	13,000
ફર્નિચર વેચાણનું નુકસાન	18,000

વિભાગ – E

- **નીચેના પ્રશ્નોનાં માગ્યા મુજબ જવાબ આપો. દરેકંના 8 ગુણ છે : (કોઈ પણ ત્રણ)** **[24]**

42. શિવ અને પાર્વતી 2 : 1ના પ્રમાણમાં નફો-નુકસાન વહેંચતા ભાગીદારો છે. તા. 31-3-2021ના રોજ તેમની પેઢીનું પાકું સરવૈયું નીચે મુજબ હતું :

પાકું સરવૈયું

મૂડી-દેવા		રકમ (₹)	મિલકત-લેણાં		રકમ (₹)
મૂડી ખાતાં :			પાઘડી		18,000
શિવ	80,000		જમીન-મકાન		72,000
પાર્વતી	60,000	1,40,000	યંત્રો		40,000
સામાન્ય અનામત		18,000	સ્ટોક		36,000
કારીગર વળતર અનામત		4,500	દેવાદારો	24,000	
રોકાણ અનામત		1,500	– ઘા. અનામત	2,000	22,000
લેણદારો		28,000	રોકાણો		8,000
દેવી હૂંડી		12,000	રોકડ-બેન્ક		2,000
			જાહેરાત ઝુંબેશ ખર્ચ		6,000
		2,04,000			**2,04,000**

તેઓએ તા. 1-4-2021થી નિકિતાને નવા ભાગીદાર તરીકે નીચેની શરતોએ દાખલ કરી :

(1) નિકિતા ₹ 1,00,000 મૂડી તરીકે અને ₹ 24,000 પાઘડી પેટે રોકડા લાવશે.

(2) જમીન-મકાનની કિંમત ₹ 17,000થી વધારવી.

(3) યંત્રોની કિંમત ₹ 32,000 સુધી ઘટાડવી.

(4) દેવાદારો પર 10% ઘાલખાધ અનામત રાખવી.

(5) નહિ ચૂકવેલ વીજળી બિલ માટે ₹ 1,100ની જોગવાઈ કરવી.

(6) ત્રણેય ભાગીદારોનું નવું નફા-નુકસાનનું પ્રમાણ 2 : 1 : 2 રાખવું.

પુનઃમૂલ્યાંકન ખાતું, ભાગીદારોનાં મૂડી ખાતાં, રોકડ-બેન્ક ખાતાં અને પ્રવેશ બાદનું પાકું સરવૈયું તૈયાર કરો.

43. A અને B 2 : 1ના પ્રમાણમાં નફો-નુકસાન વહેંચી લેતા એક પેઢીનાં ભાગીદારો છે. તા. 31-3-2021નાં રોજ તેમની પેઢીનું પાકું સરવૈયું નીચે મુજબ હતું :

પાકું સરવૈયું

મૂડી-દેવા		રકમ (₹)	મિલકત-લેણાં		રકમ (₹)
મૂડી :			પ્લાન્ટ-યંત્રો		80,000
A	80,000		મકાન		50,000
B	40,000	1,20,000	સ્ટોક		17,000
અનામત ભંડોળ		21,000	દેવાદારો	50,000	
લેણદારો		75,000	– ઘા. અનામત	4,000	46,000
દેવી હૂંડી		10,000	રોકડ-બેન્ક		33,000
		2,26,000			2,26,000

Cને તા. 1-4-2021થી નવા ભાગીદાર તરીકે દાખલ કરવામાં આવ્યો. પ્રવેશની શરતો નીચે મુજબ હતી :

(1) A તેના ભાગમાંથી $\frac{1}{12}$ ભાગ અને B તેના ભાગમાંથી $\frac{1}{6}$ ભાગ Cને આપશે.

(2) C તેના ભાગે પ્રમાણસર મૂડી લાવશે.

(3) C તેના ભાગની પાઘડી રોકડમાં લાવશે. પેઢીની પાઘડીનું મૂલ્યાંકન ₹ 1,80,000 કરવામાં આવ્યું.

(4) કાયમી મિલકતો 10% ઘસારાને પાત્ર છે.

(5) બધા જ દેવાદારો સદ્ધર છે.

(6) વીમા-પ્રિમિયમના ₹ 3,000 આવતા વર્ષે આગળ લઈ જવાના છે.

જરૂરી ખાતાં અને પાકું સરવૈયું તૈયાર કરો.

44. દીપેન, ઉમંગ અને આકાશ 2 : 2 : 1ના પ્રમાણમાં નફો-નુકસાન વહેંચતા ભાગીદારો છે. આકાશ તા. 31-3-2021ના રોજ નિવૃત્ત થાય છે.

તા. 31-3-2021ના રોજ તેમની પેઢીનું પાકું સરવૈયું નીચે મુજબ હતું :

પાકું સરવૈયું

મૂડી-દેવા		રકમ (₹)	મિલકત-લેણાં	રકમ (₹)
મૂડી ખાતાં :			પાઘડી	10,000
દીપેન	30,000		યંત્રો	20,000
ઉમંગ	20,000		રોકાણો	10,000
આકાશ	10,000	60,000	દેવાદારો	30,000
સામાન્ય અનામત		5,000	સ્ટોક	10,000
રોકાણ વધઘટ ભંડોળ		2,500	રોકડ-બેન્ક	5,000
ઘાલખાધ અનામત		2,000		
લેણદારો		15,500		
		85,000		**85,000**

નિવૃત્તિ વખતે નક્કી કરવામાં આવ્યું કે –

(1) યંત્રોની કિંમત ₹ 25,000 અને સ્ટોકની કિંમત ₹ 5,000 આંકવી.

(2) રોકાણોની કિંમત ₹ 8,000 નક્કી થઈ તે કિંમતે રોકાણો આકાશ લઈ જાય છે.

(3) લેણદારો પૈકી ₹ 5,000નું દેવું ચુકવવું નહિ પડે.

(4) કામદાર વળતર પેટે ₹ 2,000ના દાવાની જોગવાઈ કરવી.

(5) ઘાલખાધ અનામત દેવાદારો પર 10% રાખવી.

(6) પાઘડીનું મૂલ્યાંકન ₹ 40,000 કરવામાં આવ્યું.

જરૂરી ખાતાં તૈયાર કરી નવી પેઢીનું પાકું સરવૈયું તૈયાર કરો.

45. હર્ષ લિમિટેડે ₹ 10નો એક એવા 18,00,000 ઈક્વિટી શેર બહાર પાડ્યા હતા. કંપનીને 20,00,000 શેર માટે અરજીઓ મળી. બોર્ડ ઓફ ડિરેક્ટર્સની મિટિંગમાં શેર મંજૂર કરવામાં આવ્યા. વધારાના શેર માટેની અરજીઓ નામંજૂર કરવામાં આવી અને તેનાં નાણાં શેર અરજદારોને પરત કર્યા. શેર પરની રકમ નીચે મુજબ મંગાવવામાં આવી :

અરજી વખતે શેરદીઠ ₹ 3

મંજૂરી વખતે શેરદીઠ ₹ 2.50

પ્રથમ હપ્તા વખતે શેરદીઠ ₹ 2

છેલ્લા હપ્તા વખતે શેરદીઠ ₹ 2.50

હેતલ કે જેનાં 1,600 શેર મંજૂર કરેલા છે તે પ્રથમ અને છેલ્લા હપ્તાનાં નાણાં ભરી શકેલ નથી, જ્યારે મિતલ કે જેના 1,400 શેર મંજૂર કરેલા છે તે છેલ્લા હપ્તાનાં નાણાં ભરી શકેલ નથી.

આ સિવાય બાકીનાં શેર હોલ્ડર્સ પાસેથી સમયસર બધી રકમ મળી ગઈ હતી. હેતલ અને મિતલ બાકી હપ્તાની રકમ પાછળથી કંપનીને ચૂકવી હતી.

ઉપર્યુક્ત વ્યવહારો અંગે જરૂરી આમનોંધ કંપનીના ચોપડામાં પસાર કરો. (બાબત જે. વગર)

46. યોગેશ્વર લિમિટેડ કંપનીએ ₹ 10નો એક એવા 2,40,000 ઈક્વિટી શેર, શેરદીઠ ₹ 70ના પ્રિમિયમે બહાર પાડ્યા. શેરદીઠ નીચે મુજબ રકમ મંગાવવામાં આવી હતી :

અરજી સાથે ₹ 38 (₹ 35ના પ્રિમિયમ સહિત)

મંજૂરી વખતે ₹ 28 (₹ 25ના પ્રિમિયમ સહિત)

આખરી હપ્તા વખતે ₹ 14 (₹ 10ના પ્રિમિયમ સહિત)

કલ્પેશે ધારણ કરેલા 2,000 શેર પર મંજૂરી અને આખરી હપ્તાની રકમ સિવાય બાકીના બધા શેર પર પૂરેપૂરી રકમ મળી ગઈ હતી. કંપનીએ યોગ્ય કાર્યવાહી બાદ કલ્પેશના શેર જપ્ત કર્યા. આ શેર 40%ના પ્રિમિયમે પૂરા ભરાયેલા તરીકે ગૌરવને ફરી વેચ્યા.

ઉપરના વ્યવહારોની કંપનીના ચોપડે આમનોંધ પસાર કરો. (બાબત જે. વગર)

વિભાગ – F

- **નીચેના પ્રશ્નોનાં માંગ્યા મુજબ જવાબ આપો. દરેકના 11 ગુણ છે :** **[22]**

47. ધર્મ અને કર્મના નીચે દર્શાવેલ કાચા સરવૈયા અને હવાલાઓને ધ્યાનમાં લઈ તેમની પેઢીના તા. 31-3-21ના રોજ પૂરા થતા વર્ષના વાર્ષિક હિસાબો તૈયાર કરો :

ધર્મ અને કર્મની ભાગીદારી પેઢીનું તા. 31-3-21ના રોજનું સરવૈયું

ખાતાનું નામ	ઉધાર બાકીઓ (₹)	જમા બાકીઓ (₹)
મૂડી અને ઉપાડ :		
ધર્મ	5,000	35,000
કર્મ	2,500	15,000
પેટન્ટ - ટ્રેડમાર્ક	2,700	–
દેવાદારો - લેણદારો	31,000	25,000
ખરીદ - વેચાણ	40,000	89,250
ઑફિસના યંત્રો	20,000	–
શરૂઆતનો સ્ટોક	6,000	–
ફર્નિચર	3,000	–
ખરીદ પરત-વેચાણ પરત	7,500	5,000
મજૂરી	4,600	–
ફર્નિચરનો ઘસારો	300	–
મકાન	46,000	–
ઑફિસ ખર્ચા	4,700	–
કાનૂની ખર્ચ	6,500	–
રોકડ સિલક	300	–
હૂંડીઓ	4,000	2,500
ઘાલખાધ અને ઘાલખાધ અનામત	1,500	2,000
વટાવ	750	1,500
હાથ પર સ્ટેમ્પ - ઘાલખાધ પરત	150	1,250
HDFCની 12%ની લોન (1-7-20)	–	10,000
	1,86,500	**1,86,500**

હવાલા :

(1) આખર માલના સ્ટોકની મૂળકિંમત ₹ 10,000 છે, જે પૈકી 50% સ્ટોકની કિંમત ઉપજી શકે તેમ નથી.

(2) મકાન ખરીદીના કાનૂની ખર્ચા ₹ 4,000 કાનૂની ખર્ચમાં સમાયેલ છે.

(3) દેવાદારો પર 5% ઘાલખાધ અનામતની જોગવાઈ કરો.

(4) ફર્નિચર પર 10% અને મકાન પર 5% ઘસારો ગણો.

(5) પેટન્ટ અને ટ્રેડમાર્કનો $\frac{1}{3}$ ભાગ માંડી વાળવાનો છે.

48. તા. 31-3-2021ના રોજનું શારદા લિમિટેડનું કાચું સરવૈયું નીચે મુજબ છે :

વિગત	ઉધાર (₹)	જમા (₹)
માલસામગ્રી	1,10,000	–
કાયમી મિલકતો-દશ્ય	8,00,000	–
5,000 ઇક્વિટી શેર દરેક રૂ. 100નો તેવા	–	5,00,000
વેચાણ	–	7,50,000
અન્ય ઉપજ	–	20,000
કર્મચારી લાભના ખર્ચા	1,30,000	–
લાંબા ગાળાનાં ઉછીનાં નાણાં	–	3,50,000
નાણાકીય પડતર	17,500	–
વેપારી દેવા	–	1,00,000
વેપારી લેણા	40,000	–
રોકડ - બેન્ક સિલક	60,000	–
ઘસારો	22,500	–
વેચેલ માલની પડતર	4,00,000	–
બિન ચાલુ રોકાણો	1,40,000	–
	17,20,000	**17,20,000**

વધારાની માહિતી :

(i) કરવેરાની જોગવાઈ ₹ 80,000 કરવી.

(ii) કંપનીધારા 2013ના પરિશિષ્ટ III મુજબ કંપનીના વાર્ષિક હિસાબો તૈયાર કરો.

Seat No. : [| | | | | | |]

154(H)

(MARCH, 2022)

Time : 3 Hours] *[Maximum Marks : 100*

सूचनाएँ :

1. इस प्रश्न पत्र में कुल 6 विभाग तथा 48 प्रश्न है ।
2. प्रश्नों की सूचनानुसार उत्तर दीजिए ।
3. प्रश्न के सामने लिखे अंक उसके गुण हैं ।
4. फूटपट्टी और पेन्सिल का उपयोग आवश्यकतानुसार कीजिए ।
5. गणना के लिए सादे कैल्कुलेटर का उपयोग कर सकते हैं ।
6. नये विभाग की शुरुआत नये पन्ने से कीजिए ।

विभाग – A

- निम्नलिखित 1 से 20 वैकल्पिक प्रश्न है । दिए गए विकल्पों में से सही विकल्प चुनकर उत्तर लिखिए । प्रत्येक प्रश्न के लिए 1 अंक है : [20]

1. A, B और C की पूँजी का अनुपात 3 : 2 : 1 हो और वर्ष का वितरणपात्र लाभ ₹ 66,000 हो तो C को कितना लाभ मिलेगा ?

   (A) ₹ 11,000 (B) ₹ 22,000

   (C) ₹ 33,000 (D) ₹ 66,000

2. लाभ-हानि वितरण खाता की उधार बाकी अर्थात्..........

   (A) सकल लाभ

   (B) सकल हानि

   (C) वितरणपात्र लाभ

   (D) वितरणपात्र हानि

3. ख्याति ____________ का वित्तीय मूल्य है ।

(A) विनियोगो

(B) धंधाकीय इकाई की प्रतिष्ठा

(C) स्थायी सम्पतियों

(D) प्रतिस्पर्धा

4. ख्याति किस प्रकार की सम्पति है ?

(A) दृश्य सम्पति

(B) अदृश्य सम्पति

(C) चालू सम्पति

(D) अवास्तविक सम्पति

5. साझेदारी पेढ़ी के पुनर्गठन के समय पक्की तलपट में दर्शाया गया प्रोविडन्ड फंड कहाँ पर दर्शाया जाता है ?

(A) पुनः मूल्यांकन खाते के जमा पक्ष में ।

(B) पुनः मूल्यांकन बाद की पक्की तलपट में पूँजी-दायित्व पक्ष में ।

(C) साझेदारों के पूँजी खाते के जमा पक्ष में ।

(D) साझेदारों के पूँजी खाते के उधार पक्ष में ।

6. पुनः मूल्यांकन खाते को __________ भी कहते हैं ।

(A) पूँजी अनामत खाता

(B) लाभ-हानि वितरण खाता

(C) लाभ-हानि समायोजन खाता

(D) लाभ-हानि खाता

7. आंतरिक तरह से मूल्यांकन की हुई ख्याति किस हिसाबी मानक के अनुसार चौपड़े में नहीं दर्शानी चाहिए ?

(A) हिसाबी मानक 25

(B) हिसाबी मानक 26

(C) हिसाबी मानक 27

(D) हिसाबी मानक 16

8. नया साझेदार अपने भाग की ख्याति की रकम रोकड़ में लाये तब ________ खाता जमा किया जाता है ।

(A) रोकड

(B) ख्याति के प्रीमियम

(C) ख्याति

(D) उसका पूँजी खाता

9. जब लाभ-हानि के केवल पुराना प्रमाण ही दिया हो तब बाकी के साझेदारों का लाभ का प्रमाण = ________.

(A) 1 : 1

(B) पुराना प्रमाण

(C) पूँजी का प्रमाण

(D) ज्ञात नहीं कर सकते

10. पेढ़ी के विसर्जन के समय पक्की तलपट में देनदार ₹ 24,500 और इबतऋण अनामत ₹ 4,500 हो तो वसूली खाते जमा पक्ष में कौन-सी रकम लिखेंगे ?

(A) ₹ 24,500

(B) ₹ 4,500

(C) ₹ 22,000

(D) ₹ 27,000

11. साझेदारी पेढ़ी का विसर्जन कितनी तरह से हो सकता है ?

(A) एक

(B) तीन

(C) दो

(D) चार

12. यदि सार्वजनिक अभिदान में आवेदन के समय प्रकाशित शेयर की अपेक्षा ________ कम शेयर के लिए आवेदनपत्र आयें, तो शेयर का अभिदान रद् किया जाता है ।

(A) 50% से (B) 75% से

(C) 90% से (D) 100% से

13. निम्नलिखित में से कौन-सी पूँजी कंपनी की पक्की तलपट में 'शेयरपूँजी' के शीर्षक के अन्तर्गत नहीं दर्शायी जाती है ?

(A) अधिकृत पूँजी

(B) प्रकाशित/निर्गमित पूँजी

(C) अनामत पूँजी

(D) भरपाई पूँजी

14. डिबेन्चर वापसी प्रीमियम खाता यह कौन-से प्रकार का खाता है ?

(A) व्यक्ति खाता

(B) माल मिलकत खाता

(C) उपज-खर्च खाता

(D) उपरोक्त में से कोई नहीं

15. सम्पतियों के उपयोग संबंधी माहिती ________ विश्लेषण है ।

(A) लाभकारकता (B) तरलता

(C) सम्पन्नता (D) कार्यक्षमता

16. निम्न में से कौन-सा विश्लेषण पक्षकार आधारित है ?

(A) बाह्य विश्लेषण

(B) समतल विश्लेषण

(C) अल्पकाल का विश्लेषण

(D) ऊर्ध्व विश्लेषण

17. चालू सम्पतियों में से कौन-सी सम्पति घटाने पर प्रवाही सम्पतियाँ मिलती है ?

(A) स्टॉक

(B) रोकड और बैंक शेष

(C) देनदार

(D) लेनी हुंडी

18. निम्न में से किसका समावेश संचालन खर्च में नहीं होता ?

(A) सम्पति बिक्री से नुकसान

(B) आग से नुकसान

(C) चुकाया ब्याज

(D) उपर्युक्त सभी

19. रोकड समकक्ष की ....

(A) उच्च प्रवाहीता होती है ।

(B) उच्च सम्पन्नता होती है ।

(C) उच्च लाभप्रदता होती है ।

(D) उपर्युक्त सभी

20. निम्न में से किसका वित्तीय खर्च में समावेश होता है ?

(A) कारखाना खर्च

(B) प्रबंध खर्च

(C) बिक्री खर्च

(D) ब्याज खर्च

विभाग – B

- **निम्नलिखित 21 से 30 प्रश्नों के उत्तर एक वाक्य में दीजिए । प्रत्येक प्रश्न के लिए 1 अंक है :** **[10]**

21. ख्याति किसे कहते हैं ?
22. साझेदारी पेढ़ी का पुनर्गठन किसे कहते हैं ?
23. निवृत्त होने वाले साझेदार को चुकानी बाकी रकम पर साझेदारी करार पत्र में कोई उल्लेख न हो तो वार्षिक कितने प्रतिशत ब्याज भूगतानपात्र है ।
24. ऐच्छिक विसर्जन अर्थात् क्या ?
25. पेढ़ी के विसर्जन के समय विसर्जन खर्च किसे भुगतना होता है ?
26. सुरक्षा के आधार पर डिबेन्चर के प्रकार लिखो ।
27. चालू गुणोत्तर का उद्देश्य लिखो ।
28. गुणोत्तर किसे कहते हैं ?
29. विनियोग प्रवृतियाँ किसे कहते हैं ?
30. बैंक ओवरड्राफ्ट में वृद्धि/कमी कौन-सी प्रवृत्ति में लिखी जाती है ?

विभाग – C

- **निम्नलिखित में से किन्ही चार प्रश्नों के उत्तर लिखिए । प्रत्येक प्रश्न के लिए 3 अंक है :** **[12]**

31. निरव, नम्रता और निशाद 3 : 2 : 4 के प्रमाण में लाभ-हानि बाँटने वाले साझेदार है । मैनेजर को उसका कमिशन देने के बाद बढ़ते लाभ का 10% कमिशन देना है। नम्रता के भाग में ₹ 30,000 लाभ आता है । मैनेजर के कमिशन की गणना किजीए।
32. आकाश, प्रकाश और विकास एक साझेदारी पेढ़ी के साझेदार हैं । उनके लाभ-हानि वितरण का प्रमाण 3 : 3 : 2 है । सभी साझेदारों ने लाभ-हानि का प्रमाण बदलकर 1 : 1 : 1 करना निश्चित किया । साझेदारों को प्राप्त लाभ की गणना दशाईए ।
33. साझेदारी पेढ़ी का विसर्जन करने के लिए अदालत किन संजोगों में आदेश कर सकती है ?
34. निम्नलिखित व्यवहारों की पेढ़ी के विसर्जन के संजोगों में होनेवाली प्रवष्टि लिखो :
    (1) पेढ़ी के विसर्जन के समय ख्याति की बही कीमत ₹ 56,000 । उसकी कोई रकम नहीं मिलती है ।
    (2) लेपटोप की कीमत ₹ 35,000 है । एक साझेदार उसे ₹ 25,000 में ले जाता है ।
    (3) आयकर की जिम्मेदारी ₹ 30,000 चुकानी हुई । जो बही में लिखी नहीं है। जिसे चुका दी ।

35. साक्षी लिमिटेड ने दि. 1-6-2016 के दिन ₹ 200 का एक ऐसे 8% के 10,000 डिबेन्चर 5% के प्रीमियम से निर्गमित किए थे, जो दि. 31-5-2021 के दिन प्रति डिबेन्चर ₹ 220 की कीमत से वापस किए । कंपनी की बही में आवश्यक प्रवष्टि लिखो । (विवरण बिना)

36. दि. 1-4-2016 के दिन गजानंद लिमिटेड ने 12.5% के 12,000 कन्वर्टिबल डिबेन्चर प्रत्येक ₹ 400 के भाव से निर्गमित किए । डिबेन्चर निर्गमित करते समय तय की शर्त के अनुसार सभी डिबेन्चर 5 वर्ष के बाद डिबेन्चर की मूलकीमत के बदले में ₹ 10 के एक ऐसे इक्विटी शेयर 50% के प्रीमियम से दिया जायेगा । दि. 1-4-2021 के दिन तय की शर्त के अनुसार सभी डिबेन्चरों का इक्विटी शेयर में रुपान्तर किया गया । कंपनी बही में आवश्यक प्रवष्टि लिखो । (विवरण के बिना)

विभाग – D

- **निम्नलिखित में से किन्ही तीन प्रश्नों के उत्तर लिखिए । प्रत्येक प्रश्न के लिए 4 अंक है । (जहाँ आवश्यक हो गणना कीजिए)** **[12]**

37. निम्नलिखित माहिती पर से राम और श्याम की साझेदारी पेढ़ी की ख्याति की कीमत अंतिम पाँच वर्ष के भारित औसत लाभ की तीन वर्ष की खरीदी के आधार पर निश्चित कीजिए :

वर्ष	लाभ (₹)
2012-13	40,000
2013-14	60,000
2014-15	75,000
2015-16	90,000
2016-17	1,20,000

38. पन्ना और रीटा एक साझेदारी पेढ़ी के साझेदार है । वे अपने लाभ-हानि वितरण का प्रमाण जो 3 : 2 था उसे बदलकर 1 : 1 करना चाहते है । इसलिए साझेदारी पेढ़ी की ख्याति का मूल्यांकन करने का निश्चय किया है । साझेदारी पेढ़ी के लाभ संबंधी तथा अन्य माहिती के आधार पर साझेदारी पेढ़ी की ख्याति की कीमत अधिक लाभ की तीन वर्ष की खरीदी के आधार पर निश्चित कीजिए :

सम्पतियाँ – ₹ 12,00,000

दायित्व – ₹ 4,00,000

अपेक्षित मुआवजा दर 10%.

वास्तव में लाभ :

वर्ष	लाभ (₹)
2018-19	1,30,000
2019-20	1,10,000
2020-21	1,20,000

39. गुजरात लिमिटेड का दि. 31-3-2020 और 31-3-2021 के रोज पूरे होते वर्ष के लाभ-हानि पत्रक नीचे दिये गये है । इनके आधार पर से तुलनात्मक लाभ-हानि पत्रक बनाइए :

दि. 31-3-2020 और 31-3-2021 के रोज पूरे होते वर्ष के लाभ-हानि पत्रक :

विवरण	टिप्पणी नंबर	31-3-2021	31-3-2020
बिक्री से उपज		16,00,000	14,00,000
अन्य आवक		3,00,000	2,50,000
खर्च		9,60,000	7,20,000

आयकर का दर 30% है ।

40. 'बी' कम्पनी लिमिटेड की नीचे दी गयी जानकारी के आधार पर देनदार का टर्न ओवर (चलन दर) और वसूली मुद्दत दिनों में गणना कीजिए । यदि मुद्दत सप्ताह या मास में गिनने पर क्या उत्तर आयेगा ? (360 दिन ध्यान में लिजिए ।)

विवरण	(₹)	विवरण	(₹)
कुल बिक्री	4,50,000	उधार बिक्री	3,65,000
प्रारंभिक देनदार	70,000	अंतिम देनदार	50,000
प्रारंभिक लेनी हुंडी	20,000	अंतिम लेनी हुंडी	6,000
प्रारंभिक लेनदार	45,000	अंतिम लेनदार	48,000

41. श्वेता कम्पनी लिमिटेड की नीचे दिये गये व्यवहारों के आधार पर परिचालन प्रवृत्तियों में से उद्भव हुए रोकड प्रवाह की गणना कीजिए :

विवरण	(₹)
आयकर से पहले का लाभ	1,32,000
ख्याति अपलिखित की	28,000
पेटन्ट अपलिखित किया	17,000
घिसाई अपलिखित की	29,000
सामान्य अनामत खाते परिवर्तन	23,000
ब्याज मिला	12,000
डिविडन्ड मिला	9,000
ब्याज चूकाया	11,000
डिविडन्ड चूकाया	25,000
विनियोग विक्रय से लांभ	13,000
फर्निचर विक्रय से नुकसान	18,000

विभाग – E

- **निम्नलिखित प्रश्नों में से किन्ही तीन प्रश्नों के उत्तर दीजिए । प्रत्येक प्रश्न के लिए 8 अंक है :** **[24]**

42. शिव और पार्वती 2 : 1 प्रमाण में लाभ-हानि बाँटने वाले एक पेढ़ी के साझेदार हैं। दि. 31-3-2021 के दिन उनकी पेढ़ी की पक्की तलपट निम्नानुसार थी :

पक्की तलपट

पूँजी दायित्व		रकम (₹)	सम्पति लेना		रकम (₹)
पूँजी खाता :			ख्याति		18,000
शिव	80,000		जमीन-मकान		72,000
पार्वती	60,000	1,40,000	यंत्र		40,000
सामान्य अनामत		18,000	स्टॉक		36,000
कारीगर मुआवजा अनामत		4,500	देनदार	24,000	
विनियोग अनामत		1,500	– इबत अनामत	2,000	22,000
लेनदार		28,000	विनियोग		8,000
देनी हुंडी		12,000	रोकड बैंक		2,000
			विज्ञापन अभियान खर्च		6,000
		2,04,000			**2,04,000**

उन्होंने दि. 1-4-2021 से निकिता को नये साझेदार के रुप में निम्नलिखित शर्तों से प्रवेश दिया :

(1) निकिता ₹ 1,00,000 पूँजी के रुप में और ₹ 24,000 ख्याति पेटे रोकड लायेगी ।

(2) जमीन-मकान की कीमत ₹ 17,000 से बढानी है ।

(3) यंत्र की कीमत ₹ 32,000 तक घटानी है ।

(4) देनदारों पर 10% इबतऋण अनामत रखनी हैं ।

(5) नहीं चूकाये बीजली बिल के लिए ₹ 1,100 का प्रावधान करना है ।

(6) तीनों साझेदारों का नया लाभ-हानि का प्रमाण 2 : 1 : 2 रखना है ।

पुनः मूल्यांकन खाता, साझेदारों का पूँजी खाता, रोकड-बैंक खाता और प्रवेश के बाद की पक्की तलपट तैयार कीजिए ।

43. A और B 2 : 1 के प्रमाण में लाभ-हानि बाँटने वाले एक पेढ़ी के साझेदार है । दि. 31-3-2021 के दिन उनकी पेढ़ी की पक्की तलपट निम्नानुसार थी :

पक्की तलपट

पूँजी दायित्व		रकम (₹)	सम्पति लेना		रकम (₹)
पूँजी :			प्लान्ट - यंत्र		80,000
A	80,000		मकान		50,000
B	40,000	1,20,000	स्टॉक		17,000
अनामत फंड		21,000	देनदार	50,000	
लेनदार		75,000	- इबत अनामत	4,000	46,000
देनी हुंडी		10,000	रोकड-बैंक		33,000
		2,26,000			**2,26,000**

C को दि. 1-4-2021 से नये साझेदार के रुप में प्रवेश दिया गया । प्रवेश की शर्तें निम्नानुसार थी :

(1) A अपने भाग में से $\frac{1}{12}$ भाग और B अपने भाग में से $\frac{1}{6}$ भाग C को देंगे।

(2) C अपने भाग की प्रमाणसर पूँजी लायेगा ।

(3) C अपने भाग की ख्याति रोकड में लायेगा । पेढ़ी की ख्याति का मूल्यांकन ₹ 1,80,000 किया गया हैं ।

(4) स्थायी सम्पतियाँ 10% घिसाई पात्र हैं ।

(5) सभी देनदार शाहूकार हैं ।

(6) बीमा प्रीमियम के ₹ 3,000 आने वाले वर्ष के लिए आगे ले जाने हैं ।

आवश्यक खाते और पक्की तलपट तैयार कीजिए ।

44. दिपेन, उमंग और आकाश 2 : 2 : 1 के प्रमाण में लाभ-हानि बाँटने वाले साझेदार है। आकाश दि. 31-3-2021 के दिन निवृत्त होता है । दि. 31-3-2021 के दिन उनकी पेढ़ी की पक्की तलपट निम्नानुसार थी :

पक्की तलपट

पूँजी दायित्व		रकम (₹)	सम्पति लेना	रकम (₹)
पूँजी खाता :			ख्याति	10,000
दिपेन	30,000		यंत्र	20,000
उमंग	20,000		विनियोग	10,000
आकाश	10,000	60,000	देनदार	30,000
सामान्य अनामत		5,000	स्टॉक	10,000
विनियोग वृद्धि-कमी फंड		2,500	रोकड-बैंक	5,000
इबतऋण अनामत		2,000		
लेनदार		15,500		
		85,000		**85,000**

निवृत्ति के समय निश्चित किया गया कि –

(1) यंत्रों की कीमत ₹ 25,000 और स्टॉक की कीमत ₹ 5,000 आंकनी हैं ।

(2) विनियोग की कीमत ₹ 8,000 निश्चित हुई । इस कीमत पर विनियोग आकाश ले जाता है ।

(3) लेनदारों में से ₹ 5,000 का दायित्व चुकाना नहीं पड़ेगा ।

(4) कारीगर मुआवजा पेटे ₹ 2,000 के दावे का प्रावधान करना है ।

(5) इबतऋण अनामत देनदारों पर 10% रखना है ।

(6) ख्याति का मूल्यांकन ₹ 40,000 किया गया ।

आवश्यक खाते तैयार कीजिए और नयी पेढ़ी की पक्की तलपट तैयार कीजिए ।

45. हर्ष लिमिटेड ने ₹ 10 के एक ऐसे 18,00,000 इक्विटी शेयर निर्गमित किए थे। कंपनी को 20,00,000 शेयर के लिए आवेदनपत्र मिले । बोर्ड ऑफ डिरेक्टर्स की मीटिंग में शेयर स्वीकृत किए गये थे । अतिरिक्त शेयर के लिए आये आवेदनपत्र अस्वीकार किए गये और उसकी रकम आवेदकों को वापस की । शेयर पर रकम निम्नानुसार मँगायी गयी थी :

आवेदन के समय प्रति शेयर ₹ 3

आंबंटन के समय प्रति शेयर ₹ 2.50

प्रथम माँग समय प्रति शेयर ₹ 2

अंतिम माँग समय प्रति शेयर ₹ 2.50

हेतल कि जिसके 1,600 शेयर स्वीकृत किए है, वह प्रथम और अंतिम माँग की रकम नहीं भर सका । जबकि मितल कि जिसके 1,400 शेयर स्वीकृत किए है, अंतिम माँग की रकम नहीं भर सका ।

इसके अलावा बाकी के शेयर धारकों के पास से समयसर सभी रकम प्राप्त हो गयी थी । हेतल और मितल ने अप्राप्त माँग की रकम बाद में कंपनी को चुका दी ।

उपर्युक्त व्यवहारों के लिए आवश्यक प्रवष्टि कंपनी की बही में लिखिए । (विवरण बिना)

46. योगेश्वर लिमिटेड कंपनी ने ₹ 10 के एक ऐसे 2,40,000 इक्विटी शेयर, प्रति शेयर ₹ 70 के प्रीमियम से निर्गमित किए । प्रति शेयर निम्नानुसार रकम मँगायी गयी थी :

आवेदन के साथ ₹ 38 (₹ 35 के प्रीमियम के साथ)

आबंटन के समय ₹ 28 (₹ 25 के प्रीमियम के साथ)

अंतिम माँग के समय ₹ 14 (₹ 10 के प्रीमियम के साथ)

कल्पेश ने धारण किए 2,000 शेयर पर आबंटन और अंतिम माँग की रकम के अलावा बाकी के सभी शेयरों पर संपूर्ण रकम मिल गयी थी । कंपनी ने योग्य कार्यवाही करने के बाद कल्पेश के शेयर जप्त किए । ये शेयर 40% के प्रीमियम से संपूर्ण भरपाई के रुप में गौरव को पुनः बेचे ।

ऊपर के व्यवहारों की कंपनी की बही में प्रविष्टियाँ पारित कीजिए । (विवरण बिना)

विभाग – F

- **निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर दीजिए । प्रत्येक प्रश्न के लिए 11 अंक है :** **[22]**

47. धर्म और कर्म की निम्नलिखित सकल तलपट और समायोजनों को ध्यान में लेकर पेढ़ी का दि. 31-3-21 के रोज पूरे होनेवाले वर्ष के वार्षिक हिसाब तैयार कीजिए :

धर्म और कर्म की साजेदारी पेढ़ी की दि. 31-3-21 के रोज की सकल तलपट :

खातों के नाम	उधार बाकियाँ (₹)	जमा बाकियाँ (₹)
पूँजी और आहरण :		
धर्म	5,000	35,000
कर्म	2,500	15,000
पेटन्ट और ट्रेडमार्क	2,700	–
देनदारों और लेनदारों	31,000	25,000
खरीद – बिक्री	40,000	89,250
ऑफिस यंत्र	20,000	–

प्रारंभिक स्टॉक	6,000	–
फर्निचर	3,000	–
खरीद वापसी – बिक्री वापसी	7,500	5,000
मजदूरी	4,600	–
फर्निचर की घिसाई	300	–
मकान	46,000	–
प्रबंधकीय खर्च	4,700	–
कानूनी खर्च	6,500	–
रोकड शेष	300	–
हुंडियाँ	4,000	2,500
इबतऋण और इबतऋण अनामत	1,500	2,000
बट्टा	750	1,500
हाथ पर स्टेम्प और इबतऋण वापसी	150	1,250
HDFC की 12% की लोन (1-7-20)	–	10,000
	1,86,500	**1,86,500**

समायोजन :

(1) अंतिम माल स्टॉक की मूल कीमत ₹ 10,000 हैं, जिसमें 50% स्टॉक की कीमत उपज नहीं हो सकती ।

(2) मकान खरीद के कानूनी खर्च ₹ 4,000 कानूनी खर्च में शामिल है ।

(3) देनदारों पर 5% इबतऋण अनामत का प्रावधान कीजिए ।

(4) फर्निचर पर 10% और मकान पर 5% घिसाई गिनिए ।

(5) पेटन्ट और ट्रेडमार्क का $\frac{1}{3}$ भाग अपलिखित कीजिए ।

48. दि. 31-3-2021 के दिन का शारदा लिमिटेड की सकल तलपट निम्नलिखित है :

विवरण	उधार (₹)	जमा (₹)
माल सामग्री	1,10,000	–
स्थायी सम्पति – दृश्य	8,00,000	–
5,000 इक्विटी शेयर प्रत्येक ₹ 100 के ऐसे	–	5,00,000
बिक्री	–	7,50,000
अन्य उपज	–	20,000
कर्मचारी लाभ के खर्च	1,30,000	–
दीर्घकालीन उधार रकम	–	3,50,000
वित्तीय लागत	17,500	–
व्यापारी देना	–	1,00,000
व्यापारी लेना	40,000	–
रोकड और बैंक सिलक	60,000	–
घिसाई	22,500	–
बेचे माल की लागत	4,00,000	–
बिनचालु विनियोग	1,40,000	–
	17,20,000	**17,20,000**

अतिरिक्त जानकारी :

(i) करवेरा का प्रावधान ₹ 80,000 कीजिए ।

(ii) कंपनी कानून 2013 के परिशिष्ट III के अनुसार कंपनी का वार्षिक हिसाब तैयार कीजिए ।

Seat No. : | | | | | | | |

154(E)

(MARCH, 2022)

Time : 3 Hours] *[Maximum Marks : 100*

Instructions :

1. **This question paper contains 6 sections and total 48 questions.**
2. **Answers should be written according to the instructions only.**
3. **Figures to the right side indicate full marks for the questions.**
4. **Use pencil and scale wherever necessary.**
5. **Use of simple calculator is permitted.**
6. **Start new section on a new page.**

SECTION - A

- **Questions from 1 to 20 are objective types questions. Choose the correct answer from the options given and write. Each question carries 1 mark :** **[20]**

1. The capital proportion of A, B and C is 3 : 2 : 1 respectively. The divisible profit is ₹ 66,000.

   What will be the amount of profit of C ?

   (A) ₹ 11,000

   (B) ₹ 22,000

   (C) ₹ 33,000

   (D) ₹ 66,000

2. Debit balance of profit and loss appropriation account means........

   (A) Gross Profit (B) Gross Loss

   (C) Divisible Profit (D) Divisible Loss

3. Goodwill is a financial value of........

(A) Investment

(B) Prestige of business enterprise

(C) Fixed assets

(D) Competition

4. 'Goodwill' is which type of asset ?

(A) Tangible asset (B) Intangible asset

(C) Current asset (D) Fictitious asset

5. Where is the provident fund shown in balance sheet at the time of the reconstruction of partnership firm ?

(A) Credit side of revaluation account

(B) Liabilities of balance sheet after reconstruction

(C) Credit side of partner's capital account

(D) Debit side of partner's capital account

6. Revaluation account is also known as.........

(A) Capital reserve account

(B) Profit-loss appropriation account

(C) Profit-loss adjustment account

(D) Profit-loss account

7. As per which accounting standard internally generated goodwill cannot be shown in the books ?

(A) Accounting standard 25 (B) Accounting standard 26

(C) Accounting standard 27 (D) Accounting standard 16

8. When new partner brings his share of goodwill in cash, ________ account is credited.

(A) Cash
(B) Premium for goodwill
(C) Goodwill
(D) his capital account

9. When only old profit-loss sharing ratio is given, gaining ratio of remaining partners will be..........

(A) 1 : 1
(B) Old ratio
(C) Capital ratio
(D) Can not be calculated

10. Which of the following amount will be written at the credit side of realisation account, when there is balance of debtors ₹ 24,500 and bad debt reserve ₹ 4,500 in the balance sheet at the time of the dissolution of a firm ?

(A) ₹ 24,500
(B) ₹ 4,500
(C) ₹ 22,000
(D) ₹ 27,000

11. How many methods are there for dissolution of a partnership firm ?

(A) One
(B) Three
(C) Two
(D) Four

12. If the company does not receive subscription for at least ________ of the public issue, then share issue would be cancelled.

(A) 50%
(B) 75%
(C) 90%
(D) 100%

13. Which of the following is not shown under the heading 'Share Capital' in a balance sheet ?

(A) Authorised Capital
(B) Issued Capital
(C) Reserve Capital
(D) Subscribed Capital

14. Which type of account "Premium on Redemption of debenture A/c" is ?

(A) Personal account (B) Real account

(C) Nominal account (D) None of above

15. The information regarding the use of assets gives the analysis of ....

(A) Profitability (B) Liquidity

(C) Solvency (D) Efficiency

16. Which of the following analysis shows stakeholder - based classification ?

(A) External analysis (B) Horizontal analysis

(C) Short-term analysis (D) Vertical analysis

17. To arrive at liquid assets which of the following is deducted from current assets ?

(A) Stock (B) Cash and Cash equivalent

(C) Debtors (D) Bills receivables

18. Which of the following is not included in operating expense ?

(A) Loss on sale of asset (B) Loss due to fire

(C) Interest paid (D) All of the above

19. Cash equivalent has..........

(A) higher liquidity (B) higher solvency

(C) higher profitability (D) all of the above

20. Which of the following is included in financial expense ?

(A) Factory expense (B) Administrative expense

(C) Sales expense (D) Interest expense

SECTION – B

- **Answer the following question from 21 to 30 in one sentence each. Each question carries 1 mark :** **[10]**

21. What is goodwill ?

22. What is reconstruction of a partnership firm ?

23. If partnership deed is silent, at what rate interest is payable per annum on unpaid amount payable to the retiring partner ?

24. What is voluntary dissolution ?

25. Who has to bear dissolution expense, at the time of dissolution of a firm ?

26. Write the types of Debenture on the basis of security.

27. Write the objective of current ratio.

28. What is ratio ?

29. What is investing activities ?

30. To which activity increase / decrease of bank overdraft is recorded ?

SECTION – C

- **Answer the following questions in short. Each question carries 3 marks : (Any Four)** **[12]**

31. Nirav, Namrata and Nishad are partners sharing profit-loss in the proportion of 3 : 2 : 4. Manager is to be paid 10% commission of profit but after the deduction of his such share. The share of profit of Namrata is ₹ 30,000. Determine the commission of manager.

32. Aakash, Prakash and Vikash are the partners in a firm sharing profits and losses in the ratio of 3 : 3 : 2. All partners have decided to change their profit and loss ratio to 1 : 1 : 1. Calculate gain made by the partners.

33. In which circumstances court can pass the order for dissolution of a firm ?

34. Pass journal entries for the following transactions of firm in the case of firm's dissolution :

(1) At the time of dissolution the book value of goodwill is ₹ 56,000. No amount is realised.

(2) The value of laptop is ₹ 35,000. One partner has taken it for ₹ 25,000.

(3) Income tax liability is now payable ₹ 30,000, it is not recorded in the book.

35. On 1-6-2016 Sakshi Limited issued 10,000, 8% debentures of ₹ 200 each at a premium of 5%. The debentures are redeemed on 31-5-2021 at ₹ 220 per debenture. Write necessary journal entries in the books of company. (Without narration)

36. As on 1-4-2016, Gajanand Limited issued 12,000, 12.5% convertible debentures of ₹ 400 each at par. As per the terms of issue of debentures, all the debentures will be converted in to equity shares of ₹ 10 each at a premium of 50% after 5 years.

On 1-4-2021, debentures were converted into equity shares as per the agreed terms. Pass the necessary journal entries in the books of company. (Without narration)

SECTION – D

- **Give answer to the following questions showing calculations wherever necessary. Each question carries 4 marks : (Any Three)** **[12]**

37. From the following information of Ram and Shyam's firm, determine the value of goodwill on the basis of 3 years purchase of last five years weighted average profit :

Year	Profit (₹)
2012-13	40,000
2013-14	60,000
2014-15	75,000
2015-16	90,000
2016-17	1,20,000

38. Panna and Rita are the partners of a firm. They want to change the profit and loss sharing ratio from 3 : 2 to 1 : 1. They decided to determine the valuation of goodwill.

On the basis of the firm's profit and other information, determine the valuation of goodwill on the basis of three years purchase of super profit :

Assets – ₹ 12,00,000

Liabilities – ₹ 4,00,000

Expected rate of return 10%.

Actual Profit :

Year	Profit (₹)
2018-19	1,30,000
2019-20	1,10,000
2020-21	1,20,000

39. Profit-loss statements of Gujarat Ltd. for the year ending on 31-3-2020 and 31-3-2021 are as follow. On the basis of them prepare comparative profit-loss statement.

Summarised profit-loss statement the year ending on 31-3-2020 and 31-3-2021 :

Particulars	Note No.	31-3-2021 (₹)	31-3-2020 (₹)
Sales Revenue		16,00,000	14,00,000
Other Income		3,00,000	2,50,000
Expenses		9,60,000	7,20,000

Income tax rate is 30%.

40. From the following information of 'B' Company Ltd., calculate debtors turnover and collection period in days. What will be answer if collection period is calculated in terms of weeks and months ? (Assume 360 days of the year)

Particulars	(₹)	Particulars	(₹)
Total Sales	4,50,000	Credit Sales	3,65,000
Opening Debtors	70,000	Closing Debtors	50,000
Opening Bills Receivables	20,000	Closing Bills Receivable	6,000
Opening Creditors	45,000	Closing Creditors	48,000

41. From the following transactions of Sweta Company Ltd. Calculate cash flow from operating activities :

Particulars	(₹)
Profit before taxes	1,32,000
Goodwill written off	28,000
Patent amortized	17,000
Depreciation written of	29,000
Transfer to general reserve	23,000
Interest received	12,000
Dividend received	9,000
Interest paid	11,000
Dividend paid	25,000
Profit on sale of investments	13,000
Loss on sale of furniture	18,000

SECTION - E

- **Following questions are essay type questions. Each question carries 8 marks : (Any Three)** **[24]**

42. Shiv and Parvati are partners in a firm sharing profit and loss in the ratio of 2 : 1. Their balance sheet as on 31-3-2021 was as under :

Balance Sheet

Liabilities	(₹)	Assets	(₹)
Capital Account :		Goodwill	18,000
Shiv 80,000		Land - Building	72,000
Parvati 60,000	1,40,000	Machinery	40,000
General reserve	18,000	Stock	36,000
Workmen compensation reserve	4,500	Debtors 24,000	
Investment fluctuation reserve	1,500	– Bad debt reserve 2,000	22,000
Creditors	28,000	Investment	8,000
Bills payable	12,000	Cash-Bank	2,000
		Advertisement campaign expenditure	6,000
	2,04,000		**2,04,000**

They admitted Nikita as a new partner from 1-4-2021 on the following conditions :

(1) Nikita will bring ₹ 1,00,000 as her capital and ₹ 24,000 as goodwill in cash.

(2) Value of land and building is to be increased by ₹ 17,000.

(3) Value of machinery is to be decreased upto ₹ 32,000.

(4) Provision for bad debt is to kept at 10% on debtors.

(5) Provision for outstanding electricity bill is to be made at ₹ 1,100.

(6) New profit sharing ratio of all three partners is to be kept at 2 : 1 : 2.

Prepare Revaluation Account, Partner's Capital Account, Cash-Bank Account and Balance Sheet after admission.

43. A and B are partners sharing profit-loss in the ratio of 2 : 1. The balance sheet of their firm as on 31-3-2021 was as under :

Balance Sheet

Liabilities		**(₹)**	**Assets**		**(₹)**
Capital :			Plant - Machinery		80,000
A	80,000		Building		50,000
B	40,000	1,20,000	Stock		17,000
Reserve Fund		21,000	Debtors	50,000	
Creditors		75,000	– Bad debt reserve	4,000	46,000
Bills Payable		10,000	Cash-Bank		33,000
		2,26,000			**2,26,000**

They admitted C as a new partner on 1-4-2021 on following conditions :

(1) A sacrificed $\frac{1}{12}$th share and B sacrificed $\frac{1}{6}$th share from their profit share in favour of C.

(2) C will bring proportionate capital.

(3) C will bring his share of goodwill in cash. Goodwill is valued at ₹ 1,80,000.

(4) Fixed assets are to be depreciated at 10%.

(5) All debtors are solvent.

(6) Insurance premium of ₹ 3,000 is to be carried forward to the next year.

Prepare necessary account and balance sheet.

44. Dipen, Umang and Aakash are the partners sharing profit and loss in the ratio of 2 : 2: 1. Aakash retires on 31-3-2021. Balance sheet of the firm as on 31-3-2021 was as under :

Balance Sheet

Liabilities		**(₹)**	**Assets**	**(₹)**
Capital Accounts :			Goodwill	10,000
Dipen	30,000		Machinery	20,000
Umang	20,000		Investments	10,000
Aakash	10,000	60,000	Debtors	30,000
General Reserve		5,000	Stock	10,000
Investment fluctuation fund		2,500	Cash-Bank	5,000
Bad debt reserve		2,000		
Creditors		15,500		
		85,000		**85,000**

Following adjustments are agreed at the time of retirement :

(1) Value of machinery is ₹ 25,000 and value of stock is ₹ 5,000.

(2) Value of investments is ₹ 8,000, which is taken by Aakash at this price.

(3) An amount of ₹ 5000 included in creditors is no longer payable.

(4) The provision for workmen compensation to be credited at ₹ 2,000.

(5) The provision for doubtful debts is to be kept at 10% on debtors.

(6) Goodwill of the firm is valued at ₹ 40,000.

Prepare necessary accounts and balance sheet of the firm after Aakash's retirement.

45. Harsh Limited issued 18,00,000 equity shares of ₹ 10 each. The company received applications for 20,00,000 shares. Shares were alloted at meeting of board of directors. Excess shares applications were rejected and the application money thereon was refunded to applicants. Amount on shares was called up as under :

On application	₹ 3 per share
On allotment	₹ 2.50 per share
On first call	₹ 2 per share
On final call	₹ 2.50 per share

Hetal who was alloted 1,600 shres, could not pay first and final call money. Where, Mital who was alloted 1,400 shares could not pay final call money. Except this, all the amounts due from all the shareholders were received on due dates. Hetal and Mital paid calls-in-arrears amounts at a later date.

Pass necessary journal entries relating to above transactions in the books of the company. (Without narration)

46. Yogeshwar Limited issued 2,40,000 equity shares of ₹ 10 each at a premium of ₹ 70 per share. Amount called up per share was as under :

₹ 38 on application (including premium of ₹ 35)

₹ 28 on allotment (including premium of ₹ 25)

₹ 14 on final call (including premium of ₹ 10)

All the sums due were duly received except money due on allotment and final call on 2,000 shares held by Kalpesh. After carrying out necessary formalities, company for feited Kalpesh's share. These shares were reissued to Gaurav at 40% premium as fully paid up.

Pass journal entries for above transactions in the books of company. (Without narration)

SECTION – F

- **Answer the following questions. Each question carries 11 marks : [22]**

47. With consideration of following trial balance and adjustments of Dharm and Karm, prepare final accounts for the year ending on 31-3-2021 of their firm.

Trial Balance of Partnership firm of Dharm and Karm as on 31-3-2021 :

Name of Accounts	Debit Balance (₹)	Credit Balance (₹)
Capital and Drawings :		
Dharm	5,000	35,000
Karm	2,500	15,000
Patent and Trademark	2,700	–
Debtors and Creditors	31,000	25,000
Purchase and Sales	40,000	89,250
Machines (Office)	20,000	–
Opening Stock	6,000	–
Furniture	3,000	–

Purchase return and Sales return	7,500	5,000
Wages	4,600	–
Depreciation on furniture	300	–
Building	46,000	–
Office Expenses	4,700	–
Legal Charges	6,500	–
Cash Balance	300	–
Bills	4,000	2,500
Bad debts and bad debts reserve	1,500	2,000
Discount	750	1,500
Stamp on hand and bad dets return	150	1,250
12% HDFC Loan (1-7-2020)	–	10,000
	1,86,500	**1,86,500**

Adjustment :

(1) Closing stock ₹ 10,000 out of which 50% has no market value.

(2) Legal charges included of legal charges of building purchase ₹ 4,000.

(3) Provide 5% bad debts reserve on debtors.

(4) Provide depreciation 10% on furniture and 5% on building.

(5) $\frac{1}{3}$ share of patent and trademark is to be written off.

48. Following is the Trial Balance of Sharada Ltd. as on 31-3-2021 :

Particulars	Debit (₹)	Credit (₹)
Inventories	1,10,000	–
Fixed assets - tangible	8,00,000	–
5,000 equity shares of Rs. 100 each	–	5,00,000
Sales	–	7,50,000
Other Income	–	20,000
Employee benefit expenses	1,30,000	–
Long term borrowings	–	3,50,000
Finance costs	17,500	–
Trade payables	–	1,00,000
Trade receivables	40,000	–
Cash and bank balance	60,000	–
Depreciation	22,500	–
Cost of goods sold	4,00,000	–
Non-current investments	1,40,000	–
	17,20,000	**17,20,000**

Additional Information :

(i) Provision for tax ₹ 80,000.

(ii) Prepare final accounts of the company as per schedule-III of Companies Act, 2013.